

1. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах державного самоврядування: монографія / авт кол. В. В. Василевич та ін.; за ред. проф. Ю. В. Ковбасюка і проф. В. А. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

2. Довжанин В. М. Правове регулювання та запобігання протидії корупції за законодавством США. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*, №13, Том I, 2015. С. 102-106.

3. Степашко О. П. Основні вектори антикорупційної політики США. *Українська асоціація зовнішньої політики*. URL: <https://ufpa.org.ua/blog/2331>

4. Стратегія розвитку національного агентства з питань запобігання корупції на 2017 – 2020 роки та плани з її реалізації. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/2-Strategiya-rozvytku.pdf>

5. Трепак В. М. Система заходів антикорупційної діяльності у розвинутих країнах світу. *Публічне право*. № 1 (21), 2016. С. 193-201.

Ярошенко Артем Сергійович,
доцент кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА

Корупція є глобальною проблемою сьогодення світу. При чому глобальною не лише в розумінні того, що корупційні злочини характерні для всіх країн світу, а в першу чергу, в тому розумінні, що розвиток цивілізації все більше глобалізує причини, засоби, форми вчинення і наслідки корупції.

Ряд науковців, зокрема, М. І. Мельник та В. М. Трепак вважають, що корупція як соціальне явище не може бути викорінена в якійсь окремій державі чи на якомусь конкретному етапі розвитку соціально-політичної системи [1, 2]. На нашу думку, таке твердження є доволі суперечливим, з огляду на категоричність. Проте варто підтримати ідею необхідності об'єднаних зусиль світового співтовариства у боротьбі з корупцією в глобалізованому світі.

Метою даної роботи є дослідження проявів корупції та небезпек, викликаних глобалізацією світу.

Швидкий технічний прогрес і мобільність людей, активів і знань, характерні для глобалізації, відкривають нові можливості для незаконного збагачення за допомогою корупційних і шахрайських схем, причому в різних країнах. Нинішні провали і недоліки національних антикорупційних заходів і законодавства, створюють ситуацію за якою держави нездатні впоратися з

глобалізованими злочинами. Відсутність ефективної і справді глобальної системи їх попередження, розслідування і судового переслідування їх учасників створюють мотиви і можливості для розвитку транснаціональних корупційних схем. Збитки, завдані корупційною діяльністю, більше не обмежується однією юрисдикцією, а все частіше зачіпають більш ніж одну країну, міжнародні організації або навіть міжнародне співтовариство в цілому. Яскравими прикладами є корупційні справи в ФІФА та УЄФА, які призвели до відставки очільників зазначених організацій; справа Панамських документів (Panama Papers) щодо витоку конфіденційних даних, які стосувалися офшорів, – має безпосереднє відношення до корупційних діянь; корупційні справи проти високопосадовців Румунії, де серед обвинувачених, поміж інших, було три міністри та вісімнадцять депутатів парламенту та ряд інших.

Міжнародні ініціативи, такі як Глобальний антикорупційний саміт, або включення пункту «зменшення масштабів корупції» до Цілей в сфері сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй, – показують, що політики усвідомлюють глобалізацію корупції та її потенційно руйнівні наслідки.

Розуміння світовим співтовариством небезпек корупції також має безпосереднє відношення до України. Про що свідчить підтримка закордонних партнерів нашої держави в намаганні побудувати систему протидії корупції, яка включає в себе створення антикорупційних органів – Національне антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство з питань запобігання корупції, Вищий антикорупційний суд; а також ряд заходів, спрямованих на подолання корупції, зокрема, подання публічними службовцями їх декларацій майнового стану. Хоча ефективність функціонування зазначеної системи та її конституційність викликає певні питання.

Під корупцією розуміють використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [3].

Корупція, як і багато інших форм злочинності, активізується і часто стає можливою завдяки безлічі взаємозв'язків, що відкриваються глобалізацією. Зокрема, транспортні та комунікаційні технології збільшують можливості для здійснення корупційних схем в різних державах і зміцнюють зв'язки між корупційними діяннями та іншими, пов'язаними із цим явищем злочинами. Таким чином, корупція стає транснаціональною і глобальною загрозою.

Одним з найбільш прямих наслідків корупції є руйнація демократичних процесів правового регулювання та державного управління, а також ослаблення верховенства права та інститутів, спрямованих на його захист. Коруп-

ція також може мати руйнівні транснаціональні або глобальні наслідки для бізнесу та економіки. Такі наслідки можуть бути значними як з точки зору географічного охоплення, так і з точки зору фінансових масштабів.

Проте, варто зауважити, що не існує єдиного «рецепту» антикорупційної політики і стратегій, ефективність якої була б доведена науковцями. Більшість вчених сходяться на думці, що антикорупційна політика повинна бути адаптована до конкретної ситуації в країні, а в деяких випадках і до конкретних умов різних районів країни. Зі стратегічної точки зору корупцію варто розглядати, як проблему колективних дій. Тобто, кожен суб'єкт правовідносин вправі очікувати, що інші суб'єкти будуть вести себе некорумповано. Як відзначають деякі дослідники, ця обставина вимагає значних структурних змін у всій публічній службі.

Підсумовуючи, варто відзначити, що корупція є характерною для всіх країн, а інколи – носить системний характер, що означає корупційні прояви стають нормою в діяльності органів публічної влади, а не окремими винятками. Корупція має значний негативний соціально-економічний вплив. Тому мета скорочення масштабів корупції була включена в Цілі сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй.

За своїм характером, корупція – це надзвичайно складне явище, тим більше коли вона характеризується транснаціональними і глобалізаційними рисами. Незважаючи на постійно зростаючий інтерес до вивчення корупції, її розслідування і, як наслідок, її розуміння все ще страждають деякими серйозними недоліками. Як соціальне явище, корупція схильна до сприйняття і помилкових уявлень. Недостатність фактичних даних про причини і процеси корупції підриває або, принаймні, уповільнює розвиток всебічного розуміння корупції.

1. Мельник М. І. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції : автореф. дис. докт. юрид. наук : 12.00.08. Київ. 2002. 32 с.

2. Трепак В. М. Система протидії корупції в Україні: теоретичний і прикладний аспекти. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 3. С. 132–139.

3. Про запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1700-18>. (дата звернення: 10.11.2020).